

33.0144 נזקים לגוף ולרכוש - טיפול בתביעות, נוהל דיווח וחקירה

תוקף סעיפים 1 עד 23 מה- 12 במארס 2006

הגדרות

1. בפקודה זו: "חייל" - לרבות עובד צה"ל.

כללי

2. חטיבת התביעות והביטוח במשרד הביטחון היא הגורם האחראי על הטיפול בתביעות נזיקין המוגשות נגד משרד הביטחון בגין נזקי גוף או רכוש שנגרמו עקב פעילות של צה"ל וכן על טיפול בתביעות של משרד הביטחון נגד גורמים אזרחיים בגין נזקי רכוש או גוף שנגרמו לצה"ל.
3. פקודה זו אינה חלה על מי שזכאי לתבוע לפי חוק הנכים (תגמולים ושיקום), תשי"ט-1959 [נוסח משולב]; חוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), תשי"ז-1950; חוק תגמולים לחיילים ולבני משפחותיהם (חבלה שלא בעת מילוי תפקיד), התשמ"ח-1988 וחוק תשלום קצבאות לחיילי מילואים ולבני משפחותיהם, התשס"ב-2002 (להלן: "חוקי שיקום").

סוגי התביעות

4.

- א. ענף הנזיקין והחקירות בחטיבת התביעות והביטוח אחראי על בירור וחקירת התשתית העובדתית לצורך בחינת אחריות משרד הביטחון בנזיקין, בסוגי התביעות המפורטים שלהלן:
- 1) תביעות בגין נזקי גוף (חבלה, נכות וכדומה) ורכוש שנגרמו לאזרח עקב פעילות צה"ל;
 - 2) תביעות בגין מחלות מקצוע ותאונות עבודה שנגרמו לעובדי צה"ל בבסיסי צה"ל;
 - 3) תביעות בגין נזקי גוף שנגרמו למשרת קבע במהלך נסיעות בכלי רכב צבאי מחוץ למסגרת התפקיד, וכן תביעות בגין נזקי גוף ורכוש שנגרמו לאזרחים עקב שימוש בכלי רכב צבאי;
 - 4) תביעות נזקי גוף ורכוש שנגרמו לתושבי איו"ש ואזח"ע עקב פעילות צה"ל;
 - 5) תביעות בגין נזק שנגרם לחייל שאינו זכאי לתבוע על-פי חוקי השיקום.
- ב. במקרים של גרימת נזקי גוף או רכוש לצה"ל אחראי ענף הנזיקין והחקירות לבידור וחקירת התשתית העובדתית לצורך בחינת קיומה של עילת תביעה נגד המזיק.

חובת הדיווח על נזק

5. חייל אשר השתתף או היה עד לפעילות שבה נגרם נזק גוף או רכוש לגורם אזרחי על ידי גורם צבאי או לאירוע שבו נזק רכוש לצה"ל על ידי גורם אזרחי - ידווח על כך למפקדו, שהוא קצין, והמפקד יודיע על כך לענף הנזיקין והחקירות בחטיבת התביעות והביטוח. ההודעה תועבר בהקדם האפשרי ולא יאחר מ- 72 שעות לאחר שנודע למפקד על האירוע, ותכלול את הפרטים המפורטים להלן:
- א. תיאור כללי של האירוע.
 - ב. תאריך האירוע תוך ציון השעה המדויקת, ככל הניתן.
 - ג. מקום התרחשות האירוע.
 - ד. פרטי המעורבים, אזרחים וחיילים וכן פרטיו של מי שיכול להעיד על האירוע.
 - ה. הפעולות שנקטו ביחידה או בצה"ל בעקבות האירוע.
 - ו. הערכת נזק משוערת, במקרה של נזק לרכוש.
 - ז. מסמכים רלוונטיים, כגון יומני מבצעים ודיווחים מבצעיים.
 - ח. פרטים נוספים כפי שיידרשו על ידי ענף הנזיקין והחקירות.

6. גרם חייל נזק לאזרח בעת מילוי תפקידו, לא ינהל החייל משא ומתן עם האזרח לעניין הנזק או לעניין האחריות לנזק, ולא ימסור כל פרט או הצהרה. אולם, החייל יהיה חייב למסור לאזרח את מספרו האישי, את שמו המלא ואת דרגתו, אם יתבקש לעשות כן.
7. פנה אזרח אל חייל בתביעה לפיצויים על נזק שנגרם לו בגין פעילות צבאית, יפנה החייל את האזרח לחטיבת התביעות והביטוח במשרד הביטחון.
8. הוגשה תביעה נגד חייל בגין נזק שגרם בזמן השירות ובעת מילוי תפקידו, יודיע על כך החייל למפקדו, שהוא קצין, מייד עם קבלת כתב התביעה, וזה יוודא כי החייל יתייצב לאתגר עם כתב התביעה בחטיבת התביעות והביטוח.
9. נודע לגורם צבאי כי גורם אזרחי קיבל או אמור לקבל פיצוי כספי ממקור כלשהו, בעבור רכוש צבאי שהוחזק על ידי אותו גורם אזרחי ואבד או ניזוק - ידווח על כך הגורם הצבאי לחטיבת התביעות והביטוח, תוך התייחסות לפרטים המופיעים בסעיף 5 לעיל.

הזכות לייצוג על ידי משרד הביטחון

10. חייל שגרם נזק לאזרח, תוך כדי שירותו הצבאי בעת מילוי תפקידו, ונתבע על ידי האזרח לפצותו בגין הנזק שגרם - לא יידרש החייל לשלם את הנזק שנגרם. משרד הביטחון ינהל את ההגנה בתביעה, למעט אם ראש חטיבת התביעות והביטוח סבור שהנזק שגרם החייל הוא בזדון, ובכפוף למתן הסיוע הנדרש מהחייל לשם הגנתו. אין באמור בסעיף זה כדי לגרוע מאחריות החייל לפי חוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955 ולפי כל דין אחר, ומסמכותו של בית דין צבאי או של קצין שיפוט, להטיל על החייל תשלום פיצויים.
11. החייל שביצע את הנזק בתוך זמן השירות אך לא עקב השירות - זכאי לסעד משפטי בהתאם לכללים הקבועים בפ"מ [35.0814](#).

פעילות ענף הנזיקין והחקירות

12. חייל שהוזמן מטעם ענף הנזיקין והחקירות או מטעם פרקליט מהמחלקה האזרחית באחד ממחוזות פרקליטות המדינה לבירור בנוגע לנזק שגרם צה"ל או נגרם לצה"ל, כאמור בפקודה זו, חייב להתייצב בהתאם לזימון, ולפרט את כל המידע המצוי ברשותו בנוגע לאירוע שבו נגרם הנזק. מפקד החייל, שהוא קצין, אחראי לוודא כי החייל ימלא אחר חובתו להתייצב במקום ובמועד שנקבעו בזימון.
13. חייל שהוזמן על ידי ענף הנזיקין והחקירות, ובמהלך פירוט המידע המצוי ברשותו בנוגע לאירוע שבו נגרם הנזק, התעורר חשש כי יש מקום להאשימו בעבירה בגין אותו אירוע, יפסיק נציג ענף הנזיקין והחקירות את הליך בירור המידע, ויעביר את החומר לעיון ראש ענף הנזיקין והחקירות. ראש הענף יבחן אם יש למנות קצין בודק או ועדת חקירה, כאמור בסעיף 15 להלן.
14. מקום בו לא נערכה חקירה על ידי גוף חוקר (מצ"ח, קבו"ד, וח"ק או שופט חוקר) ונערך תחקיר צבאי בהתאם לסעיף 539א לחוק השיפוט הצבאי התשט"ו-1955 ולהפ"ע [2.0702](#) - יועבר התחקיר לראש ענף הנזיקין והחקירות, בהתאם לבקשתו. ענף הנזיקין והחקירות לא יעביר את התחקיר הצבאי לגוף חוקר.
15. ראש ענף הנזיקין והחקירות רשאי לדרוש כי תמונה ועדת חקירה בהתאם להפ"ע [2.0715](#) או קצין בודק בהתאם לפ"מ [33.0304](#) לצורך חקירת אירוע בו נגרם נזק לצה"ל או לגורם אזרחי.
16. מטרת החקירה או הבדיקה, כאמור בסעיף 15 לעיל, היא לקבוע את התשתית העובדתית הקשורה בגרימת הנזק ולבודק, בין השאר, את הפרטים המפורטים להלן:
- המקום והמועד המדויקים לגרימת הנזק.
 - היקף הנזק.
 - פעילות היחידות או החיילים שגרמו לנזק.
 - הטיפול שנעשה מייד לאחר שהתגלה הנזק, הן מבחינת הדיווח והן מבחינת האמצעים שנקטו להקטנת הנזק, ובכלל זה הוראות שנעשו בניסיון להימנע מגרימת הנזק (כגון פ"מ [33.0109](#)).
17. מונו קצין בודק או ועדת חקירה, כאמור בסעיף 15 לעיל, יועבר חומר הבדיקה בצירוף חוות דעת הפרקליט הצבאי לראש ענף הנזיקין והחקירות. מונתה ועדת חקירה, וחומר החקירה לא הועבר לפרקליט צבאי - יועבר חומר החקירה לראש ענף הנזיקין והחקירות לאחר הגשתו לרשות שמינתה את ועדת החקירה.

בלמ"ס

33.0144
פקודות מטכ"ל, 1 יוני 86

18. התנאים להעברת מידע הם כמפורט להלן:

- א. העברת מידע שסוגו הביטחוני הוא עד "סודי ביותר", כולל, לפי פקודה זו לענף הנזיקין והחקירות בחטיבת התביעות והביטוח - אינה טעונה אישור קצין ביטחון המידע היחידתי.
- ב. מידע מודיעיני או מידע לשותפי סוד יועבר לאחר שאישרה אותו אמ"ן-מחלקת ביטחון המידע.
- ג. העברת מידע מסוג מענף הנזיקין והחקירות לגורם מחוץ לצבא טעונה אישור מראש של אמ"ן-מחלקת ביטחון המידע.
- ד. כניסת מומחים למתקני צה"ל לצורך הערכת נזק, כתיבת חוות דעת מומחה, צילום מתקנים ואמצעי לחימה מכל סוג וכיוצא באלה, מחייבת אישור מראש של אמ"ן-מחלקת ביטחון המידע.
- ה. אין באמור בפקודה זו כדי לגרוע מכל פקודה או הוראה אחרת הנוגעת לאבטחת רשומות ולמסירת מידע לגורמים המטפלים בתביעות.

נזק לרכוש פרטי של חייל

19. בהתאם לפ"מ [35.0223](#) צה"ל אינו אחראי לשלמותם של רכוש פרטי או של בגדים אזרחיים של חייל, המוחזקים על ידי החייל במחנה, במתקן או בשטח צבאי.

השאלת רכוש צבאי לאזרחים

20. לא יושאל רכוש צבאי לגורם אזרחי, אלא בהתאם להסמכה מפורשת בפקודות הצבא, ולאחר שהגורם האזרחי חתם על התחייבות שיחזיר לצה"ל את הרכוש או את שוויו כמפורט בהמ"ב 42.01 ובהוראת קבע אלר"ם 3.11.

דיווח על נזקים שנגרמו לרכוש הצבא

21. דיווח על-פי פקודה זו אינו פוטר מהחובה לפעול כאמור בפ"מ [52.0301](#) לגבי ציוד צבאי שניזוק על ידי גורם אזרחי.

הגשת עזרה לאדם

22. חייל ייחשב, בכל מקרה, כממלא תפקיד צבאי אם הוא מגיש עזרה דחופה לאדם אחר שנפגע או אם הוא פועל להצלת חיי אדם או למניעת נזק חמור לגופו של אדם אחר.

23. האמור בסעיף 22 לעיל, לא יחול על מעשה שנעשה בעת עבודה פרטית או על מעשה שנעשה על ידי חייל כדי למנוע סיכון, שהחייל עצמו גרם או ניסה לגורמו במתכוון או כאשר המעשה נעשה בשעה שהחייל נעדר מן השירות שלא ברשות.